

DOI 10.37491/UNZ.112.6
УДК 343.35:343.54

В'ячеслав ГЛАДКИЙ¹

КОНЦЕПТ СЕКСУАЛЬНОЇ КОРУПЦІЇ

Метою статті є обґрунтування доктринального поняття сексуальної корупції як похідного різновиду корупційної взаємодії, що має самостійну та структурну специфіку, та є придатним для кримінально-правового аналізу, а також її відмежування від сексторшену, який у буквальному, етимологічно зумовленому значенні становить інформаційний тип сексуального шантажу. Вихідним положенням є те, що широкі й неоднорідні вживання поняття корупції створює ризики безпідставного включення до її змісту різноманітних сексуалізованих посягань, а також невиправданого звуження корупції до майнового підкупу. З'ясовано, що сексуально значуща поведінка може виконувати різні функції: становити зміст небажаної поведінки; бути предметом вимоги; ресурсом шантажної погрози; сексуально значущою неправомірною вигодою в корупційному обміні. Саме остання функція визначає корупційну природу досліджуваного явища. Встановлено, що сексторшен у буквальному значенні інформаційного сексуального шантажу характеризується погрозою розголошення інтимних матеріалів або відомостей, спрямованою на підкорення волі потерпілої особи та примушування її до поведінки, визначеної суб'єктом посягання. На цій підставі обґрунтовано методологічну неприпустимість отождошення сексторшену із сексуальною корупцією, оскільки ці явища відрізняються щонайменше джерелом протиправного впливу, функцією сексуального компонента, механізмом посягання та спрямованістю поведінки потерпілої особи. У сексуальній корупції джерелом впливу є влада, вплив або

¹ аспірант, Варненський вільний університет «Чорноризця Храбра» (м. Варна, Республіка Болгарія), hladkiy@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2499-0937>.

контрольований інституційний ресурс, тоді як сексуально значуща неправомірна вигода виконує функцію зустрічного надання за самостійне інституційно значуще благо, рішення, перевагу, захист або неправомірне незастосування заходу, який за наявності встановлених підстав підлягає застосуванню. Збереження, продовження чи відновлення доступу до блага охоплюється цією моделлю лише тоді, коли потребує нового самостійного інституційного рішення й не є безумовно гарантованим особою. Обґрунтовано доцільність уживання поняття «сексуально значуща неправомірна вигода» замість формули «сексуальна послуга», оскільки воно не передбачає добровільності, еквівалентності чи комерційного характеру поведінки особи, котра перебуває у залежному становищі. Сформульовано авторське визначення сексуальної корупції як похідного різновиду корупційної взаємодії, за якої сексуально значуща неправомірна вигода виконує функцію зустрічного надання за самостійне інституційно значуще благо, перевагу, рішення, дію, бездіяльність або неправомірний імунітет, що перебувають під безпосереднім контролем іншої сторони чи забезпечуються нею через використання впливу. Зроблено висновок, що фактичне поєднання сексуальної корупції та секторшену в одному епізоді не утворює між ними родо-видового зв'язку.

Ключові слова: інституційно значуще благо, інформаційний сексуальний шантаж, корупційний обмін, секторшен, сексуальна корупція, сексуально значуща неправомірна вигода.

Постановка проблеми. Термін «корупція» протягом багатьох десятиліть науковці та практики вживають у широкому й не завжди однорідному значенні [див., напр.: 1, с. 16; 2, с. 35–38]. Зокрема, ще Р. К. Брукс звертав увагу на те, що термін «корупція» довільно застосовують до угод і обставин найрізноманітнішого характеру, тоді як його зміст і межі залишаються недостатньо визначеними [3, с. 1]. Значущість цієї проблеми полягає насамперед у тому, що невинуватено широке вживання поняття корупції для позначення поведінки чи взаємодії, які підлягають суспільному та правовому осуду, створює ризик безпідставного об'єднання під ним відносин, подібних лише за зовнішньою неприйнятністю, але різних за механізмом, джерелом протиправного впливу, колом порушених інтересів і підставами відповідальності. Таке розширення поняття становить концептуальне розтягування в розумінні Дж. Сарторі [4, с. 249], за якого збільшення його обсягу досягається ціною зниження змістової визначеності та розмежувальної здатності. Водночас існує і протилежний ризик — концептуальне звуження поняття корупції, за якого найпоширенішу модель майнового (матеріального) підкупу помилково сприймають як вичерпну форму корупційної взаємодії. Хоча майновий підкуп, з огляду на особливі властивості неправомірної вигоди майнового характеру, залишається найпоширенішою моделлю корупційної взаємодії [5, с. 126–127], різноманіття корупційних виявів [див., напр.: 6–8] не дає підстав ані ототожнювати корупцію з майновим підкупом, ані зводити її до підкупу як єдиної моделі протиправної

взаємодії [9, с. 45]. Інше розуміння меж корупції без достатніх підстав виключало б зі сфери відповідного аналізу відносини, у яких неправомірна вигода має немайновий, зокрема сексуально значущий [див., напр.: 10, с. 233; 11, с. 107; 12, с. 50], характер.

Найвиразніше ця проблема постає у відносинах, у яких одержання самостійного інституційно значущого блага, ухвалення рішення, надання захисту чи іншої переваги, а також збереження, продовження або відновлення доступу до блага, якщо для цього потрібне нове самостійне інституційне рішення, ставиться в залежність від сексуально значущої поведінки однієї чи кількох осіб. Крім того, необхідно враховувати, що сексуальний компонент у структурі таких відносин може становити зміст небажаної поведінки, бути предметом висунутої вимоги, використовуватися як засіб шантажної погрози або за наявності корупційного обміну виконувати функцію сексуально значущої неправомірної вигоди. Тому сама лише наявність сексуалізованої поведінки, влади, впливу, залежності чи страху настання несприятливих наслідків ще не дає підстав кваліфікувати відповідну взаємодію як корупційну. Для цього необхідно насамперед з'ясувати джерело ресурсу, використаного для впливу на іншу сторону, функцію сексуально значущої поведінки у структурі відносин, характер контролюваного блага та коло суспільних відносин, на які здійснюється посягання. Отже, слід визначити, за яких умов сексуально значуща поведінка набуває самостійного значення неправомірної вигоди у структурі корупційного обміну й дає підстави розглядати відповідну взаємодію не як будь-яке сексуалізоване зловживання, а саме як сексуальну корупцію. З огляду на це, потребується уточнення понятійних меж сексуальної корупції для формування більш узгодженого доктринального розуміння змісту цього поняття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури, у якій висвітлено окремі аспекти сексуально-корупційних посягань, засвідчує, що, по-перше, для опису відповідних форм поведінки та відносин часто використовують поняття «сексуальне домагання», «сексуальне вимагання», «сексторшен», «сексуальний шантаж», «зловживання владою з метою сексуальної експлуатації», а також «сексуальна корупція» [див., напр.: 13; 14, с. 5, 12; 15–18]; по-друге, окремі з цих термінів нерідко вживають як взаємозамінні, хоча вони не є тотожними за змістом і можуть описувати різні механізми протиправного впливу [див., напр.: 19, с. 11; 20, с. 56]. Відтак, перш ніж перейти до комплексної концептуалізації зазначеного явища, слід зробити два застереження. По-перше, явище, яке в частині наукової літератури позначають терміном «сексуальна корупція» [21–27], слід використовувати та досліджувати не на підставі припущення про влучність такого найменування, а шляхом встановлення його соціально й юридично значущої природи, конститутивних ознак і критеріїв відмежування від суміжних посягань. По-друге, термінологічна неупорядкованість у цій сфері має істотне методологічне значення, адже поняття, якими описують ситуації, що перетинаються, але не є тотожними, не є змістовно нейтральними. Кожне з них здатне наперед формувати уявлення про те, кого вважають особою, що використовує контрольований ресурс, у

чому вбачають механізм протиправного впливу, якого значення надають сексуалізованій поведінці та які суспільні відносини визнають основним об'єктом посягання. А втім, потреба встановити зміст досліджуваного явища не виключає можливості послуговуватися терміном «сексуальна корупція» як його робочим позначенням.

Тому в цьому дослідженні термін «сексуальна корупція» попередньо використовується як робоче позначення явища, за якого одержання, пропозиція, обіцянка або надання сексуально значущої неправомірної вигоди є елементом неправомірного обміну, зумовленого контролем однієї зі сторін над доступом до інституційно значущого блага (ресурсу). Цим терміном охоплюються ситуації, коли особа, наділена владою, впливом або іншим інституційним ресурсом, пов'язує надання, збереження чи відновлення доступу до блага (тоді, коли це потребує нового самостійного інституційного рішення і не є безумовно гарантованим особою), а також надання переваги, захисту, статусу, заступництва або неправомірне незастосування заходу, який за наявності встановлених підстав підлягав застосуванню, з одержанням такої вигоди, приймає її чи погоджується на її пропозицію. При цьому попередня допустимість такого термінологічного позначення ґрунтується на двох обставинах. По-перше, до міжнародного поширення терміна «секторшен» (в антикорупційному тлумаченні) відповідні відносини в китайській кримінально-правовій науковій дискусії осмислювалися крізь призму корупційного обміну, а не шантажу [див., напр.: 28, с. 161–165]. Зокрема, китайські дослідники розглядали їх у поняттєвому ряді «сексуального хабарництва» (*xìng huìlù*) та «обміну влади на секс» (*quánsè jiāoyì*), тобто в логіці корупційного обміну та визначення меж предмета хабаря [див., напр.: 29–31], а не як інформаційний сексуальний шантаж. Так, Ван Лей та Чень Цзюнь, досліджуючи межі предмета хабаря, обґрунтовували можливість визнання сексуального хабарництва предметом хабаря, оскільки воно здатне виконувати підкупну функцію та посягати на непідкупність службової діяльності [32, с. 36]. Своєю чергою, Му Янь пов'язувала розширення предмета хабаря з переходом від моделі «влада за гроші» до моделей «влада в обмін на права» та «влада в обмін на секс» і зазначала, що прийняття сексуальних послуг так само суперечить обов'язку зберігати службову непідкупність, як і одержання майна у формі неправомірної вигоди [33, с. 78]. Водночас слід констатувати, що рання кримінально-правова наукова дискусія щодо сутності сексуально-корупційного обміну сама по собі не вирішує питання про найбільш точне сучасне позначення досліджуваного явища. По-друге, попередня допустимість цього термінологічного позначення впливає із застосування методу похідної концептуалізації, що полягає у структурно-функціональній специфікації родового поняття корупції. За такого підходу похідне поняття може бути визнане обґрунтованим за наявності щонайменше двох умов: перша — досліджуване явище зберігає конститутивні риси корупції; друга — модифікувальна ознака виконує самостійну структурну функцію в механізмі посягання, а не зводиться до мотиву, способу, обстановки чи іншої супровідної обставини об'єктивації протиправного посягання.

Таким чином, попереднє використання терміна «сексуальна корупція» не означає апріорного визнання його остаточно обґрунтованим для позначення досліджуваного явища, адже цей термін застосовується як робоча термінологічна гіпотеза, остаточно обґрунтованість якої залежить від того, чи підтвердить подальший аналіз корупційну природу відповідної взаємодії та конститутивне значення сексуально значущої неправомірної вигоди в її структурі. Такий порядок концептуалізації, по-перше, узгоджується з підходом, за якого визначення не приймають як вихідну аксіому, а формують за результатами аналізу змісту й ознак досліджуваного явища [див., напр.: 34, с. 11]; по-друге, не вирішує наперед питання про те, чи мають різні форми сексуально-корупційної взаємодії бути об'єднані в межах єдиного самостійного складу кримінального правопорушення або охоплюватися кількома юридично самостійними моделями посягання [9, с. 45].

Мета, дослідницькі питання та методологічні межі статті.

Мета статті полягає в обґрунтуванні доктринального поняття сексуальної корупції як самостійного різновиду корупційної взаємодії, методологічно придатного для кримінально-правового аналізу відповідного явища. Досягнення цієї мети передбачає встановлення самостійної структурної функції сексуально значущої неправомірної вигоди в корупційному обміні, а також відмежування сексуальної корупції від сексторшену, який у буквальному, етимологічному значенні розуміється як інформаційний тип сексуального шантажу.

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі *дослідницькі питання*:

1) за яких умов сексуально значуща поведінка набуває значення неправомірної вигоди, що виконує самостійну функцію у структурі корупційного обміну;

2) які ознаки дають підстави розглядати відповідну взаємодію як похідний (при цьому й самостійний) різновид корупції, а не як інше сексуалізоване зловживання, не пов'язане з неправомірним розподілом інституційно значущого блага;

3) якими є межі поняття сексуально значущої неправомірної вигоди та яке значення для кримінально-правової оцінки має становище особи, яка надає таку вигоду;

4) за якими ознаками сексуальна корупція відрізняється від сексторшену, що розуміється як інформаційний сексуальний шантаж, і чому можливе поєднання цих явищ в одному фактичному епізоді саме по собі не утворює між ними родо-видового зв'язку.

Методологічною основою дослідження є доктринальний підхід, спрямований на формування поняття сексуальної корупції, придатного для подальшого кримінально-правового аналізу, але не прив'язаного до конструкції окремого складу кримінального правопорушення в законодавстві певної держави. Положення міжнародних антикорупційних актів і національного законодавства використовуються не для кваліфікації конкретних діянь, а для перевірки сумісності запропонованої моделі з нормативним ро-

зумінням неправомірної переваги (чи вигоди) як категорії, що може охоплювати немайнові та негрошові надання в межах корупційного обміну. При цьому основним методологічним прийомом є похідна концептуалізація шляхом структурно-функціональної специфікації родового поняття корупції, застосування якої передбачає перевірку збереження конститутивних ознак корупції, а також встановлення самостійної функції сексуально значущої неправомірної вигоди у структурі корупційного обміну. Використання структурно-функціонального аналізу дозволило визначити джерела протиправного впливу, зміст зустрічних надань і характеру зв'язку між ними. За допомогою порівняльно-термінологічного методу зіставлено буквальне й антикорупційне тлумачення сексторшену. Формально-юридичний метод застосовано з метою з'ясування змісту категорій неправомірної переваги та неправомірної вигоди в міжнародних актах і законодавстві України. У свою чергу, метод моделювання дав змогу перевірити межі запропонованого поняття на прикладі залежної, примусової та опортуністичної поведінки учасників відповідної взаємодії.

Послідовність викладу матеріалу в цілому не відтворює порядок дослідницьких питань, зважаючи на те, що їх розв'язання є взаємозалежним дослідницьким процесом. Зокрема, визначення поняття сексуальної корупції потребує попереднього усунення термінологічного змішування між нею та сексторшеном, адже без з'ясування того, чи позначає останній корупційний обмін або інформаційний сексуальний шантаж, неможливо належно встановити функцію сексуального компонента та межі досліджуваного поняття. При цьому предмет статті не охоплює розроблення законодавчої конструкції окремого складу кримінального правопорушення, правил кваліфікації конкретних діянь, стандартів їх доказування чи емпіричне встановлення поширеності сексуальної корупції, а тому ці питання потребують окремих досліджень після формування достатньо визначеної доктринальної моделі відповідного явища.

Виклад основного матеріалу. Сексуально-корупційні посягання набули доволі широкого міжнародного розголосу після того, як Міжнародна асоціація жінок-суддів (далі — МАЖС) у 2012 році запропонувала розширити категоріально-термінологічний обіг у сфері сексуальної недоторканності термін «сексторшен» (*sextortion*) для позначення зловживання владою з метою одержання сексуальної вигоди [35]. При цьому подальше поширення цього терміна не забезпечило усталеного розуміння його змісту [36, с. 9–10, 1; 37, с. 258; 38, с. 149–151; 39], адже ним почали позначати щонайменше дві нетотожні моделі протиправної поведінки: по-перше, корупційну взаємодію, за якої особа, яка контролює доступ до інституційно значущого блага, пов'язує його надання з одержанням сексуально значущої неправомірної вигоди; по-друге, інформаційний сексуальний шантаж, заснований на погрозі розголошення інтимних матеріалів або відомостей. Зазначені явища та критерії їх відмежування дотепер не дістали послідовного опрацювання в теоретичному та практичному аспектах, що зумовлює потребу в їх послідовному відмежуванні, що дасть змогу точніше визначити зміст поняття «сексуальна корупція».

Для з'ясування змісту терміна «сексторшен» насамперед потрібно врахувати словотвірну будову цього неологізму, утвореного поєднанням елементів *sex* (чи *sexual*) та *extortion* [37, с. 258; 40, с. 30; 41, с. 649]. Така будова вказує на поєднання сексуального компонента з вимагацьким механізмом впливу, однак не дає однозначної відповіді на питання, якого саме елемента відповідних відносин стосується сексуальний характер. Так, якщо сексуальний характер має висунута суб'єктом вимога, сексторшен поставатиме різновидом сексуального вимагання (*sexual extortion*), адже предметом вимоги є певна сексуальна поведінка. Якщо ж сексуальний характер має використана погроза, посягання полягатиме у примушуванні до певної дії або бездіяльності шляхом погрози розголошення інтимних матеріалів чи відомостей (натомість сама поведінка, якої вимагають від потерпілої особи, в цьому разі не обов'язково повинна мати сексуальний характер). Окреслена семантична неоднозначність зумовила два основні напрями тлумачення та вживання терміна «сексторшен» – як сексуального шантажу, спрямованого на вимагання й одержання грошей, нових інтимних зображень, сексуальних дій чи іншої поведінки [37, с. 258; 38, с. 141–145; 40, с. 30–31]; як зловживання владою з метою одержання сексуальної вигоди [42, с. 5–6, 13, 35].

Аналізуючи сексторшен у *буквальному (етимологічно зумовленому) значенні*, зазначимо, що відповідне посягання не слід ототожнювати з будь-яким вимаганням сексуального характеру, адже аналіз відповідних наукових підходів дає підстави розглядати його саме як форму (чи різновид) інформаційного типу сексуального шантажу (*sexual blackmail*), за якої інтимні матеріали чи відомості використовуються для примушування потерпілої особи до визначеної суб'єктом поведінки [див., напр.: 37; 43; 44]. Найчастіше така поведінка полягає у створенні нових інтимних зображень, учиненні сексуальних дій, переданні грошей або виконанні інших вимог зловмисника [див., напр.: 38, с. 138; 40, с. 31; 45, с. 72]. За такого розуміння сексторшен слід відмежовувати від поширення інтимних зображень без згоди зображеної особи, адже останнє полягає в самому факті їх поширення, тоді як сексторшен передбачає погрозу такого поширення, використану для підкорення волі потерпілої особи [37, с. 258–263; 41, с. 649; 46, с. 790]. Тобто сексторшен у межах цього інтерпретаційного підходу до розуміння його сутності характеризується погрозою розголошення матеріалів або відомостей сексуального характеру, здатністю такого розголошення завдати істотної репутаційної, психологічної чи іншої шкоди, спрямованістю погрози на підкорення волі потерпілої особи, а разом із тим – вимогою вчинити визначену суб'єктом дію. При цьому конструктивну основу такого посягання становитиме саме *шантажний спосіб вимагацького впливу*, а сексуальний компонент міститиметься передусім у шантажному ресурсі (змісті погрози) – інтимній інформації або матеріалах (отже, не обов'язково в поведінці, якої вимагає суб'єкт) [див., напр.: 47, с. 370–371, 375, 377; 48, с. 50, 90; 49–54]. У цьому сенсі шантаж і вимагання характеризують різні сторони відповідного посягання, адже шантаж позначає спосіб протиправного впливу, що полягає у використанні погрози розголо-

шення інтимних матеріалів або відомостей, тоді як вимагальна спрямованість виявляється у примушуванні потерпілої особи до виконання висунутої суб'єктом вимоги. Отже, в цьому контексті шантаж позначає спосіб протиправного впливу, заснований на погрозі розголошення інтимних матеріалів або відомостей, тоді як вимагання характеризує примусову модель висунення й забезпечення виконання відповідної вимоги.

Таким чином, в етимологічно зумовленому значенні сексторшен становить інформаційний сексуальний шантаж, використаний для примушування потерпілої особи до виконання висунутої вимоги. При цьому наведене розуміння сексторшену потребує урахування двох застережень. По-перше, первісне добровільне передання чи спільне із суб'єктом посягання створення інтимного матеріалу не означає згоди потерпілої особи на його подальше розголошення, а тому не усуває шантажного (поєднаного із вимаганням) характеру погрози його використання [55, с. 75, 77]. По-друге, визначальними для сексторшену є не цифровий характер впливу, форма носія чи зміст висунутої вимоги, а використання матеріалів чи відомостей сексуального характеру як засобу примушування потерпілої особи. Саме тому сексторшен не тотожний ані сексуальному домагання, ані сексуальному вимагання загалом (ці явища можуть існувати без погрози розголошення інтимної інформації), хоча, якщо висунута вимога має сексуальний зміст, конкретне посягання може одночасно відповідати ознакам сексуального вимагання.

Переходячи до *антикорупційного підходу*, за якого терміном «сексторшен» позначають явище, в якому об'єктивуються сексуально-корупційні посягання (сексуальна корупція), слід звернутися до ролі МАЖС у формуванні та міжнародному поширенні відповідного поняття. Так, у 2012 році Асоціація запропонувала використовувати цей термін саме для позначення зловживання владою з метою одержання сексуальної вигоди [42, с. 5–7, 13], а відтак – вже у первісній моделі сексторшен розуміли як форму корупції, за якої особа використовує повноваження, вплив або контролюваний доступ до інституційно значущого блага, а сексуально значуща неправомірна вигода виконує функцію «валюти» неправомірного обміну [42, с. 5, 8–11]. Надалі цей підхід було розвинено через виокремлення поєднаних сексуального й корупційного складників, зокрема зловживання владою, взаємодії за принципом *quid pro quo* і тиску, зумовленого нерівністю сторін, що зблизило відповідне розуміння сексторшену з моделлю сексуального вимагання у відносинах владної залежності, описану ще К. Н. Бейкер [56]. Тобто внесок МАЖС в антикорупційній сфері полягає насамперед у тому, що вона привернула увагу до посягань, які порушують належне здійснення інституційних функцій, рівність доступу до благ і засади протидії корупції [23, с. 1351], сприяючи включенню цієї проблематики до міжнародного антикорупційного порядку денного, розвитку досліджень і обговоренню можливостей криміналізації відповідних діянь [див., напр.: 57, с. 830; 58, с. 3, 7; 59, с. 5–9; 60]. Утім, фактичне поширення запропонованого Асоціацією терміна не усунуло, а певною мірою посилює термінологічну невизначеність у зазначеній сфері. Вказане обумовлюється пе-

редусім наявністю у складі поняття «сексторшен» елемента *extortion*, зважаючи на що цей термін почав одночасно використовуватись для позначення зловживання владою з метою одержання сексуальної вигоди (явища, що в межах цього підходу ототожнюється із сексуальною корупцією) та інформаційного типу сексуального шантажу, поєднаного із вимаганням [див., напр.: 16, с. 196; 61, с. 41–56].

Тобто запропоноване МАЖС поняття зробило сексуальну корупцію помітною для міжнародного антикорупційного дискурсу, однак його подальше поширення у теорії [63, с. 129; 64, с. 3, 4, 8, 14] та практиці [65, с. 5–7, 16–17, 20, 30; 66, с. 44, 45–47, 81] виявило потребу в чіткому розмежуванні сексуальної корупції, сексуального вимагання та інформаційного типу сексуального шантажу [див., напр.: 23, с. 1354, 1357, 1363; 24, с. 2; 62, с. 3–4]. Утім, ототожнення відповідного інформаційного типу сексуального шантажу (у межах буквального розуміння сексторшену) із сексуальною корупцією є методологічно неприпустимим, адже джерелом впливу за такого шантажу є контроль над інтимною інформацією або створення переконливої видимості такого контролю, тоді як для сексуальної корупції (як явища, в якому об'єктивується сексуально-корупційний обмін) джерелом означеного впливу постає інституційний ресурс (пов'язана з виконанням певної функції можливість визначати, надавати, зберігати, обмежувати чи істотно ускладнювати доступ до інституційно значущого блага). Додатково слід звернути увагу й на те, що вказані посягання істотно відрізняються за критерієм функції сексуального компонента. Так, якщо в сексторшені (як шантажі) він міститься передусім у шантажній погрозі, то в сексуальній корупції цей компонент становить зміст особливої неправомірної вигоди, для одержання якої використовується контрольований доступ до блага (щодо здійснення кадрових процедур, надання відомчої нагороди, гранту, дозволу чи ліцензії тощо).

Викладене дає підстави стверджувати, що антикорупційне вживання терміна «сексторшен» не виправдано знижує категоріально-термінологічну визначеність у сучасній коруптології [див., напр.: 67, с. 26–29] і розмиває відносно самостійну природу сексуальної корупції як особливої форми неправомірного (саме корупційного за своєю родовою характеристикою) обміну у відносинах надання/отримання контрольованого доступу до блага [див., напр.: 12; 21]. При цьому слід допускати, що в одному епізоді може мати місце одночасне поєднання як сексторшену (у буквальному значенні), так і сексуально-корупційних посягань, а саме тоді, коли сексуально значуща неправомірنا вигода, з одного боку, становить зустрічне надання за самостійне інституційне благо, рішення чи перевагу, а з іншого – вимога надати таку вигоду додатково підкріплюється погрозою розголошення інтимних матеріалів або відомостей. Утім, слід зробити застереження, що, по-перше, можливість такого поєднання не утворює між відповідними явищами родо-видового зв'язку; по-друге, наявність лише залежності, тиску, вразливого становища чи страху несприятливих наслідків для визнання такого поєднання недостатня.

Саме тому на сучасному етапі розвитку коруптології сексторшен не-доцільно тлумачити як різновид сексуальної корупції, так само як сексуальну корупцію різновидом сексторшену, а їх одночасний чи послідовний вияв в одному епізоді слід розуміти лише як фактичне поєднання двох самостійних моделей протиправної поведінки. Крім того, в означеному контексті слід враховувати, що надмірно широке розуміння сексуальної корупції, яке включає до її змісту інформаційний тип сексуального шантажу, й надалі призводитиме до концептуального розтягування цього поняття (в розумінні Дж. Сарторі [4, с. 249]), адже стиратиме відмінність між сексуально-корупційним обміном, заснованим на контролі над інституційно значущим благом, і примушуванням, заснованим на погрозі розголошення інтимної інформації. Тому подальше дослідження має зберігати поняттєву самостійність сексуальної корупції та сексторшену, не заперечуючи можливості їх фактичного (не концептуального) поєднання.

Зазначене розмежування є необхідною передумовою подальшого аналізу підходів до розуміння сексуальної корупції, адже дає змогу розглядати її не як загальне позначення будь-яких сексуалізованих зловживань у певній сфері взаємодії суб'єктів, а як самостійну форму корупційної взаємодії. Наразі одну з найбільш розроблених і внутрішньо узгоджених концепцій сексуальної корупції пропонують Е. Б'ярнегорд, Д. Кальво, О. Ельден, С. Йонссон та С. Лундгрєн. Дослідники виходять із того, що традиційне розуміння корупції як зловживання довіреною владою (*entrusted authority*) задля приватної вигоди має охоплювати також ситуації, у яких «валютою» неправомірного обміну є не гроші, а сексуально значуща неправомірна вигода, яку авторки описують як «сексуальну послугу» (*sexual favour*) [23, с. 1357]. У межах цього підходу виокремлюють три базові елементи сексуальної корупції: по-перше, зловживання довіреною владою; по-друге, взаємодію за принципом *quid pro quo*, за якої надання послуги чи блага, ухвалення рішення або доступ до певної можливості ставлять у залежність від надання сексуально значущої вигоди, що описується як «послуга»; по-третє, саму таку «послугу», яка становить зміст неправомірного зустрічного надання блага [23, с. 1355]. Як убачається, важливим для цього підходу є перенесення дослідницької уваги з питання «Чому інша особа надала сексуально значущу вигоду?» на питання «Яким чином носій довіреної влади використав контрольований ним ресурс для її одержання?» [23, с. 1350, 1356, 1363]. Відповідний методологічний підхід важко недооцінити, адже він дає змогу, по-перше, відокремити юридично значущий опис сексуальної корупції від моралізаторського опису поведінки особи, котра перебуває в залежному становищі, та від звинувачувальних формул на кшталт «вона сама використала секс для просування по службі»; по-друге, належно виявити корупційну природу посягання. При цьому слід наголосити, що вона полягає не в самому факті сексуалізованої поведінки, навіть якщо така поведінка є небажаною або протиправною, зокрема у випадку сексуального домагання, а в тому, що особа, наділена довіреною владою, впливом чи іншим інституційним ресурсом, ставить надання, збереження або відновлення доступу до контрольованого блага в залежність від одержання сексуально значущої неправомірної вигоди. Тому сексуально-

корупційна взаємодія може мати місце і тоді, коли первісна ініціатива щодо надання такої вигоди походить не від носія влади (утім, це можливо лише за умови, що він усвідомлює характер такої пропозиції як зустрічного надання блага та приймає вигоду або погоджується на її пропозицію, пов'язуючи з нею надання контрольованого блага, переваги чи ухвалення рішення).

Визнаючи значущість такого підходу до визначення сексуальної корупції, слід при цьому окреслити два його істотні обмеження для належного кримінально-правового аналізу сексуальної корупції:

1) у запропонованому визначенні сексуальної корупції використано термін *sexual favour*, який уже набув поширення в науковій літературі, присвяченій дослідженню цього явища [див., напр.: 10, с. 231–233; 58, с. 2; 68, с. 106]. Показовим є й те, що подібна термінологічна модель простежується також у ранніх дослідженнях сексуально-корупційних посягань. Зокрема, Ван Лей і Чень Цзюнь, аналізуючи межі предмета одержання хабаря, виокремлювали «сексуальні послуги» (*xìng fúwù*) як різновид неправомірної вигоди немайнового характеру, здатної виконувати підкупну функцію у відносинах хабарництва [32, с. 36]. Показово в цьому є й те, що в окремих пізніших дослідженнях китайських учених акцент змістився з опису сексуальної поведінки як «послуги» на характеристику приватного інтересу особи, яка використовує владний ресурс, а саме на задоволення власних сексуальних потреб. Так, Ван Яньсян і Се Цзе, характеризуючи мету суб'єкта, наділеного владою, в аналізованій ними моделі корупційного обміну, зазначають, що він може неправомірно надавати блага з метою задоволення власних сексуальних потреб (*xìng xūqíu*) [69, с. 116]. З огляду на це, термінологічна формула «задоволення сексуальної потреби носія влади» є точнішою, ніж поняття «сексуальні послуги», хоча також не є бездоганною, адже вона переносить дослідницьку увагу з особи, яка надає сексуально значущу вигоду, на приватний інтерес носія владного ресурсу та не дає підстав заздалегідь розглядати іншу сторону сексуально-корупційного обміну як опортуністичного учасника корупційної взаємодії.

У контексті викладеного слід констатувати, що термін «сексуальна послуга» можна визнати умовно прийнятним для загального антикорупційного або адміністративно-правового опису досліджуваного явища (хоча його використання й потребує додаткового обґрунтування), утім, у кримінально-правовому дослідженні сексуальної корупції цей термін є недостатньо точним. Вказане пояснюється тим, що сексуальна корупція може охоплювати ситуації, у яких поведінка потерпілої особи зумовлена залежністю, страхом втрати значущого блага або відсутністю реальної можливості відмовитися, й тому позначати таку поведінку терміном «послуга» навряд чи коректно. Тобто окреслена проблема полягає не так у тому, що послуга взагалі не може бути формою неправомірної вигоди (адже її прямо визнано однією з можливих форм такої вигоди), як у неточності самої формули «сексуальна послуга», оскільки, по-перше, вона описує лише зовнішню форму поведінки, утім, не розкриває її юридичної функції як зустрічного надання у корупційному обміні; по-друге, може створювати хибне уявлення про до-

бровільний, еквівалентний або комерційний характер відповідної взаємодії, а також сприяти сприйняттю людини як об'єкта обміну, що неприпустимо.

При цьому потреба позначати відповідне надання більш широкою категорією узгоджується з термінологією міжнародно-правових актів у сфері запобігання та протидії корупції. Так, хоча ці акти й послуговуються поняттями підкупу чи хабарництва для позначення окремих корупційних діянь, нормативний зміст відповідних заборон розкривається переважно через категорію неправомірної переваги (*undue advantage*). Зокрема, Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією використовує похідний від терміна «хабар» (*bribe*) термін «хабарництво» (*bribery*) для позначення активного й пасивного підкупу, хоча в положеннях відповідних статей зміст неправомірного зустрічного надання розкривається не за допомогою слова «хабар», а через більш широку нормативну формулу «будь-яка неправомірна перевага» (*any undue advantage*). Своєю чергою, Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією визначає корупцію через вимагання, пропозицію, надання або прийняття як хабаря, так і будь-якої іншої неправомірної переваги або перспективи її одержання. Положення Конвенції Організації економічного співробітництва та розвитку про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях охоплюють будь-яку неправомірну матеріальну або іншу перевагу. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції так само послуговується категорією неправомірної переваги під час визначення відповідних форм підкупу. Отже, як убачається, хоча названі міжнародно-правові акти не містять єдиного вичерпного визначення поняття «неправомірна перевага», використана в них термінологія засвідчує, що неправомірне зустрічне надання не обмежується лише грошима, майном або іншою вигодою, яка піддається економічній оцінці, а відтак – не виключає можливості визнання неправомірною перевагою й сексуально значущого надання, якщо воно виконує функцію зустрічного надання в корупційному обміні.

Відповідні конвенційні положення конкретизовано на рівні національного законодавства, зокрема України, в якій замість «неправомірної переваги» законодавцем використовується поняття «неправомірна вигода» (в англійських текстах законодавчих актів, розміщених на Офіційному вебпорталі парламенту України, позначаються як *unlawful benefit* або *improper advantage*). Визначення такої «вигоди» міститься у примітці до ст. 364¹ Кримінального кодексу України та ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», відповідно до яких «неправомірна вигода» охоплює грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, а також будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав. Окрему увагу в цьому питанні слід приділити відкритому характеру окресленого законодавцем переліку, що дає підстави віднести до неправомірної вигоди (зокрема в Україні) й таку вигоду, яка не має ринкової вартості, проте відповідає особистому сексуальному інтересу її одержувача. Однак у цьому контексті слід мати на увазі, що, по-перше, сама по собі сексуально значуща поведінка ще не становить неправомірної вигоди,

адже такого значення вона набуватиме лише тоді, коли входить до структури корупційного обміну та виконуватиме функцію зустрічного надання за неправомірне використання влади, впливу чи контрольованого доступу до інституційно значущого блага; по-друге, правомірність певної форми сексуально значущої поведінки поза межами корупційного обміну, як і можливість її грошової оцінки, не означає правомірності одержання відповідної вигоди як зустрічного надання за використання інституційного ресурсу. Вказане безпосереднім чином стосується випадків, коли до надання вигоди залучається (тобто в межах опортуністичної моделі сексуально-корупційної взаємодії) третя особа, котра на законних підставах надає послуги сексуального характеру (тобто в державі, що допускає таку діяльність). Осмислюючи вказане, зазначимо, що наразі й грошові кошти, майно та звичайні послуги так само не є неправомірними за своєю природою, однак набувають значення неправомірної вигоди, коли їх пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних підстав як зустрічне надання за неправомірне рішення чи іншу інституційну перевагу. Таким чином, неправомірність вигоди в такому разі зумовлена не внутрішніми властивостями сексуально значущої поведінки, а тією функцією, яку вона виконує у структурі корупційного обміну.

Тому для кримінально-правового осмислення сутності сексуальної корупції найпридатнішим є поняття *«сексуально значуща неправомірна вигода»*, тоді як формула *«неправомірна сексуальна вигода»* може використовуватися як його скорочене позначення, за умови що її не тлумачитимуть як вказівку на внутрішню неправомірність сексуально значущої поведінки. Враховуючи викладене, зазначимо, що перевага запропонованого поняття полягає передусім у тому, що воно, по-перше, є похідним від поняття *«неправомірна вигода»*, уживаного у сфері запобігання та протидії корупції; по-друге, не передбачає ані добровільності, ані еквівалентності, ані комерційного характеру вчинення відповідних діянь. При цьому слід враховувати, що, по-перше, така *«вигода»* може виражатися як у сексуальному акті чи іншій дії сексуального характеру, так і в сексуальній доступності, інтимній взаємодії, терпимості до сексуалізованої поведінки або іншій формі поведінки, що відповідає сексуальному інтересу особи, яка контролює інституційно значуще благо; по-друге, флірт, дотики, зустрічі, повідомлення або натяки самі по собі не становлять такої вигоди, хоча в конкретній ситуації вони можуть набути відповідного значення, коли їх очікують або приймають як елемент неправомірного корупційного обміну. Отже, як убачається, сексуальна корупція не вичерпується прямою моделлю посягання *«секс за послугу»* або *«послуга за секс»*, а може виявлятися також у встановленні сталого очікування сексуальної доступності, готовності до інтимної взаємодії чи терпимості до сексуалізованої поведінки як умов одержання самостійного інституційно значущого блага або ухвалення нового рішення щодо збереження, продовження чи відновлення доступу до нього;

2) загальний антикорупційний підхід, що фактично відображає «антикорупційне» вживання терміна «сексторшен» і використовується дослідниками для визначення сутності сексуальної корупції, сам по собі не вирішує питання про розуміння статусу особи, котра надає сексуально значущу

неправомірну вигоду. У цьому контексті слід враховувати, що така особа може бути потерпілою, діяти в умовах залежного вибору або за наявності реальної свободи волевиявлення та самостійної заінтересованості в одержанні неправомірної переваги виступати опортуністичним учасником корупційного обміну. Тому сам факт надання сексуально значущої неправомірної вигоди не дає підстав автоматично вважати її звичайним учасником сексуально-корупційного обміну. Для цього необхідно встановити характер залежності, джерело контролю над відповідним благом, реальність можливості відмови, спрямованість поведінки кожної зі сторін і фактичну функцію сексуального компонента в конкретній взаємодії.

Показовим у цьому контексті є й підхід Е. Таунс, яка визначає сексуальну корупцію як використання публічної влади для одержання «приватної сексуальної вигоди» (*private sexual gain*) [12, с. 49]. Описуючи сексуальну корупцію в дипломатичній практиці, дослідниця показує, що конкретні службові повноваження або фактичний контроль над розподілом віз, документів та інших значущих благ можуть використовуватися як ресурс для одержання сексуально значущої неправомірної вигоди [12, с. 59]. Тобто такий підхід підкреслює публічно-владну природу сексуальної корупції та пов'язує її не з самим фактом сексуалізованої поведінки, а з використанням інституційно зумовленого контролю над доступом до блага. Водночас Е. Таунс у межах одного поняттєвого простору поєднує аналіз ситуацій власне сексуально-корупційного обміну та більш широкого кола сексуалізованих зловживань дипломатичним статусом, повноваженнями чи імунітетом, хоча в дійсності не кожне сексуалізоване зловживання владою, правовим статусом або впливом має дійсну корупційну природу. Для віднесення поведінки до сексуальної корупції необхідно встановити, що особа використовує надані їй публічно-владні повноваження або інший інституційний ресурс як засіб одержання сексуально значущої неправомірної вигоди в обмін на надання самостійного інституційно значущого блага, ухвалення рішення, забезпечення захисту чи надання іншої переваги, на які вона здатна впливати завдяки цьому ресурсу.

З урахуванням викладеного під «сексуальною корупцією» доцільно розуміти самостійний різновид корупційної взаємодії, у межах якої сексуально значуща неправомірна вигода виконує функцію зустрічного надання в неправомірному обміні, пов'язаному з використанням влади, впливу або контролю над доступом до самостійного інституційно значущого блага, рішення, захисту, переваги, статусу чи заступництва, а також із неправомірним незастосуванням заходу, який за наявності встановлених підстав підлягав застосуванню. У цьому сенсі збереження, продовження чи відновлення доступу до блага охоплюється цим поняттям лише тоді, коли потребує нового самостійного інституційного рішення і не є безумовно гарантованим особою.

При цьому на рівні зовнішнього прояву сексуально-корупційна взаємодія може виявлятися у проханні, пропозиції, обіцянці, вимаганні, наданні, згоді на прийняття чи прийнятті сексуально значущої неправомірної вигоди, а за спрямованістю поведінки щодо сексуально значущої непра-

вomisної вигоди зазначені форми можна умовно поділити на активні та пасивні. Так, у межах групи активних форм зовнішнього вияву розглядуваної взаємодії насамперед виокремимо *пропозицію*, яка полягає в доведенні заінтересованою особою до носія інституційного ресурсу готовності надати сексуально значущу неправомірну вигоду в обмін на контрольоване ним благо, рішення чи перевагу. Натомість *обіцянка* виражає взяте заінтересованою особою на себе зобов'язання надати таку вигоду в майбутньому. *Надання* полягає у фактичному здійсненні, забезпеченні чи організації сексуально значущого зустрічного надання, зокрема із залученням третьої особи. Водночас, як уже зазначалось, сам факт такого надання (як і пропозиції чи обіцянки) ще не перетворює особу на відповідального учасника корупційного обміну, хоча такою вона все ж може визнаватися, а саме за опортуністичної моделі сексуально-корупційної взаємодії (тобто коли особа, заінтересована в одержанні інституційно значущого блага, діє за умов реальної свободи волевиявлення та з власної заінтересованості в неправомірному одержанні, прискоренні, полегшенні чи іншому спотворенні порядку доступу до інституційно значущого блага). Показовим гіпотетичним прикладом є організація надання такої вигоди особі, котра контролює доступ до програми експериментального лікування, з метою поза встановленою процедурою посісти місце відібраного учасника. Окремо також слід зробити застереження, що можливість визнання особи опортуністичним учасником сексуально-корупційного обміну не слід пов'язувати лише з одержанням інституційного блага, на яке вона взагалі не має права, адже ця модель загалом можлива й тоді, коли особа по суті має право претендувати на благо, утім, прагне за допомогою надання сексуально значущої неправомірної вигоди, наприклад: обійти конкурс; отримати перевагу над іншими; прискорити процедуру поза встановленими підставами; домогтися позитивного рішення за невизначеного результату; одержати неправомірний імунітет від заходу, який за встановлених підстав підлягає застосуванню.

У межах групи пасивних форм зовнішнього прояву сексуально-корупційної взаємодії передусім виокремимо *прохання*, яке полягає у зверненні суб'єкта, котрий контролює інституційне благо, щодо надання такої вигоди без застосування погрози чи іншого примусового впливу, але за умови її обмінної пов'язаності із самостійним інституційно значущим благом, рішенням, перевагою або неправомірним незастосуванням належного заходу. Натомість *вимагання* передбачає категоричне чи підкріплене тиском висунення вимоги надати сексуально значущу неправомірну вигоду. Утім, слід наголосити, що сексуально-корупційної природи воно набуватиме лише тоді, коли така вигода становитиме ціну реального інституційного зустрічного надання, тоді як у випадках, коли особа вимагатиме сексуально значущої поведінки лише за відмову від незаконного заподіяння шкоди (приміром, безпідставного звільнення з посади, пониження у званні, безпідставного притягнення до юридичної відповідальності), а потерпіла особа лише зберігатиме безумовно належне їй і юридично захищене становище (зокрема й надалі зможе реалізувати право на працю, перебуваючи на тій же посаді), така взаємодія матиме вже сексуально-вимагальний або інший примусовий, а не сексуально-корупційний характер.

Що ж стосується *згоди на прийняття*, то вона насамперед полягає у вираженні готовності одержати запропоновану чи обіцяну вигоду в майбутньому та пов'язати з нею відповідне інституційне рішення або іншу контрольовану перевагу, а *прийняття* – у фактичному одержанні чи використанні носієм інституційного ресурсу сексуально значущої неправомірної вигоди з усвідомленням її функції як зустрічного надання. У цьому контексті слід зробити застереження, що одностороння сексуалізована поведінка, яку інша сторона не сприймає як елемент обміну і яка не пов'язана ані з наданням інституційно значущого блага, ані з очікуванням такого надання, сама по собі не утворює сексуальної корупції.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз дає підстави визнати, що сексуально значуща поведінка набуває значення неправомірної вигоди не через її сексуальний зміст, можливість грошової оцінки або внутрішню неправомірність, а лише тоді, коли включається до обмінного зв'язку та виконує функцію зустрічного надання за самостійне інституційно значуще благо, рішення, перевагу, захист, заступництво або неправомірне незастосування заходу, який за наявності встановлених підстав підлягав застосуванню. Якщо ж сексуально значуща поведінка становить лише ціну відмови від незаконного заподіяння шкоди, а потерпіла особа лише зберігає безумовно належне їй і юридично захищене становище, відповідна взаємодія має сексуально-вимагальний, примусовий або інший характер, але не утворює сексуальної корупції у спеціальному розумінні цього дослідження.

Також слід мати на увазі, що сексуальна корупція у сучасній коруптології є похідним, але самостійним різновидом корупційної взаємодії. При цьому її похідний характер зумовлений збереженням конститутивних ознак корупції, до яких серед іншого належать використання влади, впливу або контрольованого інституційного ресурсу, неправомірне спотворення порядку доступу до блага та обмінний зв'язок між відповідною вигодою і зустрічним інституційним наданням. Самостійність сексуальної корупції визначається тим, що сексуально значуща неправомірна вигода виконує у відповідному обміні окрему структурну функцію, а не становить лише мотив, спосіб, обстановку чи супровідну обставину зловживання. Відтак необхідно враховувати, що не кожне сексуалізоване використання влади, залежності або вразливого становища потерпілої особи в дійсності має сексуально-корупційну природу.

Пропоноване для використання поняття «сексуально значуща неправомірна вигода» може охоплювати сексуальний акт, іншу дію сексуального характеру, сексуальну доступність, інтимну взаємодію, терпимість до сексуалізованої поведінки або іншу форму поведінки, що відповідає сексуальному інтересу одержувача та виконує функцію зустрічного надання в корупційному обміні. Водночас слід зробити застереження, що окремі дотики, зустрічі, повідомлення, натяки чи інші прояви самі по собі не становлять такої вигоди, якщо вони безпосередньо не включені до відповідного обмінного зв'язку. Поряд із тим особа, котра пропонує, обіцяє або надає сексуально значущу неправомірну вигоду, може бути потерпілою, діяти в умовах

залежного вибору або бути опортуністичним учасником корупційного обміну. Тому сам факт надання особою такої вигоди не є достатньою підставою для висновку про її опортуністичну участь у сексуально-корупційному обміні, адже для цього необхідно встановити реальність свободи її волевиявлення, характер залежності, самостійну заінтересованість у неправомірному одержанні інституційного блага та усвідомлення обмінної функції відповідного надання.

Окремо слід відзначити, що сексуальну корупцію методологічно неприпустимо ототожнювати із сексторшеном у його буквальному (етимологічно зумовленому) значенні як інформаційним сексуальним шантажем. У сексторшені джерелом протиправного впливу є контроль над інтимними матеріалами чи відомостями або створення переконливої видимості такого контролю, а сексуальний компонент міститься передусім у шантажному ресурсі. Натомість у сексуальній корупції джерелом впливу є влада, вплив або контрольований інституційний ресурс, тоді як сексуально значуща неправомірна вигода становить зустрічне надання за самостійне інституційне благо, рішення чи перевагу. При цьому фактичне поєднання таких посягань у одному епізоді не усуває структурних відмінностей і не утворює родо-видового зв'язку між ними. Відтак, з огляду на буквальноне значення терміна «сексторшен» та його усталене вживання для позначення інформаційного сексуального шантажу, використання цього терміна як назви сексуальної корупції є методологічно недоцільним. Проведений аналіз дає підстави визнати, що саме термін «сексуальна корупція» є доктринально обґрунтованим позначенням похідного різновиду корупційної взаємодії, що має самостійну структурну специфіку.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на встановлення конститутивних і спеціальних ознак сексуальної корупції, розроблення моделей складів сексуально-корупційних кримінальних правопорушень, визначення меж відповідальності їхніх учасників, а також послідовне відмежування таких діянь від сексуального домагання, сексуального вимагання, сексуального шантажу, зловживання владою з метою сексуальної експлуатації та інших суміжних посягань.

Список використаних джерел

1. Петков П. П. За някои макротеоретични интерпретации на корупцията. *Ново знание*. 2023. Год. 12, бр. 3. Р. 14–22. URL: <https://science.uard.bg/index.php/newknowledge/article/view/1002>.
2. Torsello D., Venard B. The Anthropology of Corruption. *Journal of Management Inquiry*. 2016. Vol. 25, No. 1. Р. 34–54. <https://doi.org/10.1177/1056492615579081>.
3. Brooks R. C. The Nature of Political Corruption. *Political Science Quarterly*. 1909. Vol. 24, No. 1. Р. 1–22. <https://doi.org/10.2307/2141078>.
4. Sartori G. Comparing and Miscomparing. *Journal of Theoretical Politics*. 1991. Vol. 3, No. 3. Р. 243–257. <https://doi.org/10.1177/0951692891003003001>.

5. Заросило В. О., Гладкий В. В. Хабарництво як базисна форма прояву корупції. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 16. С. 116–132. ZENODO. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1465480>.
6. Chan A. P. C., Owusu E. K. Corruption Forms in the Construction Industry: Literature Review. *Journal of Construction Engineering and Management*. 2017. Vol. 143, No. 8. Article 04017057. [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)CO.1943-7862.0001353](https://doi.org/10.1061/(ASCE)CO.1943-7862.0001353).
7. Kaufmann D., Vicente P. C. Legal Corruption. *Economics & Politics*. 2011. Vol. 23, No. 2. P. 195–219. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0343.2010.00377.x>.
8. Morris S. D. Forms of Corruption. CESifo DICE Report. 2011. Vol. 9, No. 2. P. 10–14. ifo Institute. URL: <https://www.ifo.de/en/publications/2011/article-journal/forms-corruption>.
9. Петров П. Ю. Корупцията, изпирането на пари и организираната престъпност като риск за националната сигурност. *Икономически и социални алтернативи*. 2025. Т. 31, бр. 1. С. 39–60. <https://doi.org/10.37075/ISA.2025.1.03>.
10. Leonavičius J. Korupcinių nusikalstamų veikų dalykas — kyšis. Tam tikri diskusiniai ir probleminiai klausimai. *Jurisprudencija*. 2025. Vol. 32, No. 1. P. 224–245. <https://doi.org/10.13165/JUR-25-32-1-11>.
11. Šikman M., Ivić G. Sexual Corruption in Bosnia and Herzegovina — Prevalence and Legal Norms. *Journal of Criminology and Criminal Law*. 2024. Vol. 62, No. 3. P. 103–117. <https://doi.org/10.47152/rkbp.62.3.6>.
12. Towns A. Prestige, Immunity and Diplomats: Understanding Sexual Corruption. Elites, Institutions and the Quality of Government / eds. C. Dahlström, L. Wängnerud. London : Palgrave Macmillan, 2015. P. 49–65. https://doi.org/10.1057/9781137556288_4.
13. Cardinaux A. Love, Money & Bribery: le sexe dans les dispositifs de lutte anti-corruption. *Culture Compliance*. 2025. No. 13, iss. 2. P. 7–13. <https://doi.org/10.3917/cuco.013.0009>.
14. Dammert L. Extortion: The Backbone of Criminal Activity in Latin America. Miami : Jack D. Gordon Institute for Public Policy, 2021. 19 p. *FIU Digital Commons*. URL: <https://digitalcommons.fiu.edu/record/19442>.
15. Isnawan F. Quid Pro Quo Sexual Harassment Involving an Employee Through Staycation Modus. *Jurnal Ius Constituendum*. 2025. Vol. 10, No. 3. P. 453–470. <https://doi.org/10.26623/jic.v10i3.12473>.
16. Lundgren S., Wieslander M. Holding the Harasser Responsible: Implications of Identifying Sexual Harassment That Includes Abuse of Power and Quid Pro Quo Elements as Sexual Corruption. *Gender, Work & Organization*. 2025. Vol. 32, No. 1. P. 181–201. <https://doi.org/10.1111/gwao.13142>.
17. Margolin L. Quid Pro Quo Sexual Harassment. Women Accused of Sexual Harassment. Cham : Palgrave Macmillan, 2024. P. 129–136. https://doi.org/10.1007/978-3-031-79021-8_8.
18. Sundström A., Wängnerud L. Sexual Forms of Corruption and Sextortion: How to Expand Research in a Sensitive Area. QoG Working Paper Series. 2021. No. 10. 23 p. *University of Gothenburg*. URL: https://www.gu.se/sites/default/files/2021-12/2021_10_Sundstrom_Wangnerud.pdf.
19. Maslen C. Gender Transformative Approaches to Anti-corruption. U4 Helpdesk Answer. 2024. No. 37. 34 p. *U4 Anti-Corruption Resource Centre*.

- URL: <https://www.u4.no/publications/gender-transformative-approaches-to-anti-corruption>.
20. Kambuga Y. Sextortion in Education Sector and Response to Criminal Legal System in Tanzania — A Review. *Asia Pacific Journal of Education, Arts and Sciences*. 2016. Vol. 3, No. 1. P. 56–63. *ResearchGate*. URL: [https://www.researchgate.net/publication/327743611_Sextortion_in_Education_Sector_and_Response_to_Criminal_Legal_System_in_Tanzania - A Review](https://www.researchgate.net/publication/327743611_Sextortion_in_Education_Sector_and_Response_to_Criminal_Legal_System_in_Tanzania_-_A_Review).
 21. Bauhr M., Owasanoye B., Petherick A. Sexual Corruption: Emerging Directions in Research and Policy. Routledge Handbook of Gender and Corruption / eds. S. Williams, M. Krambia-Kapardis, L. A. Kihl. London : Routledge, 2025. P. 35–53. <https://doi.org/10.4324/9781003567912-4>.
 22. Birdsall N., Mulvihill N., Yapp E., Richards H. K. Sexual Corruption: Recognising the “Abuse of Power” in Professional Sexual Misconduct. *Journal of Criminological Research, Policy and Practice*. 2025. Vol. 11, No. 4. P. 335–350. <https://doi.org/10.1108/JCRPP-01-2025-0005>.
 23. Bjarnegård E., Calvo D., Eldén Å., Jonsson S., Lundgren S. Sex Instead of Money: Conceptualizing Sexual Corruption. *Governance*. 2024. Vol. 37, No. 4. P. 1349–1367. <https://doi.org/10.1111/gove.12844>.
 24. Isaac M., Gill A. K. Gender-Based Corruption: An Exploration of Sexual Corruption in Migration Contexts in the UK. *Journal of Gender-Based Violence*. (published online ahead of print 2025). P. 1–30. <https://doi.org/10.1332/23986808Y2024D000000063>.
 25. Jonsson S. Sexual Corruption and Political (Dis)Trust. *Political Studies*. 2025. Vol. 74, Iss. 2. <https://doi.org/10.1177/00323217251335758>.
 26. Motala S. Sexual Corruption: The Silent Intersection between Sexual Violence and Corruption. Routledge Handbook of Gender and Corruption / eds. S. Williams, M. Krambia-Kapardis, L. A. Kihl. London : Routledge, 2025. P. 54–64. <https://doi.org/10.4324/9781003567912-5>.
 27. Williams S. Extricating Sexual Corruption from the Shadow of Anti-Corruption Law: The Imperative for a New Approach. *International Criminal Law Review*. 2024. P. 1–23. <https://doi.org/10.1163/15718123-bja10218>.
 28. Jeffreys E. Debating the Legal Regulation of Sex-Related Bribery and Corruption in the People's Republic of China. Sex and Sexuality in China / ed. E. Jeffreys. London : Routledge, 2007. P. 159–178. <https://doi.org/10.4324/9780203967065-14>.
 29. Mo H., Ye X. Scope of Bribe — From the Angle of Sexual Bribe [贿赂的范围——以“性贿赂”为视角]. *Contemporary Law Review*. 2006. No. 3. P. 9–13. *Shanghai Municipal Education Commission*. URL: <http://dianda.cqvip.com/Qikan/Article/Detail?id=21748029>.
 30. Peng W. Rational analysis of the criminalization of sexual bribery [性贿赂犯罪化的理性分析]. *Research on Rule of Law*. 2014. No. 4. P. 78–89. *Shanghai Municipal Education Commission*. URL: <http://dianda.cqvip.com/Qikan/Article/Detail?id=49212279>.
 31. Xu J. On the criminalization of “trading power for sex” [论“权色交易”当入罪]. *Journal of Jiangxi Public Security College*. 2007. No. 6. P. 19–24. *Shanghai Municipal Education Commission*. URL: <http://dianda.cqvip.com/Qikan/Article/Detail?id=26197670>.

32. Wang L., Chen J. On the Consummation of Legislation and Systems Regarding Bribery [关于受贿犯罪立法完善与制度设计的若干思考]. *Journal of Beijing Institute of Technology (Social Sciences Edition)*. 2007. No. 3. P. 35–38. URL: <https://journal.bit.edu.cn/sk/article/id/20070309>.
33. Mu Y. The Cognizance of the Scope of Bribe in the Bribing Crime [关于贿赂犯罪中贿赂范围的认定]. *Journal of Changchun University of Science and Technology (Social Sciences Edition)*. 2006. Vol. 19, No. 2. P. 76–78. Shanghai Municipal Education Commission. URL: <https://dianda.cqvip.com/Qikan/Article/Detail?id=22739535>.
34. Крумов Л. Етимология и същност на корупцията. Докторантски четения: Икономическа социология : сборник с доклади. София : Академично издателство УНСС, 2025. С. 8–17. Електронен каталог УНСС. URL: <https://eclipse.unwe.bg/catalog/view/QY23T4VVJQ>.
35. Sextortion: The Impact on Judging and Courts in ASEAN. 22.02.2023. United Nations Development Programme. URL: <https://www.undp.org/asia-pacific/judicial-integrity/news/sextortion-impact-judging-and-courts-asean>.
36. Online Sexual Coercion and Extortion as a Form of Crime Affecting Children : Law Enforcement Perspective. Hague : Europol, 2017. 23 p. Europol. URL: <https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/online-sexual-coercion-and-extortion-form-of-crime-affecting-children-law-enforcement-perspective>.
37. O'Malley R. L., Holt K. M. Cyber Sextortion: An Exploratory Analysis of Different Perpetrators Engaging in a Similar Crime. *Journal of Interpersonal Violence*. 2022. Vol. 37, No. 1–2. P. 258–283. <https://doi.org/10.1177/0886260520909186>.
38. Ray A., Henry N. Sextortion: A Scoping Review. *Trauma, Violence, & Abuse*. 2025. Vol. 26, No. 1. P. 138–155. <https://doi.org/10.1177/15248380241277271>.
39. Wittes B., Poplin C., Jurecic Q., Spera C. Sextortion: Cybersecurity, teenagers, and remote sexual assault. Washington, DC : Center for Technology Innovation at Brookings, 2016. 47 p. Brookings. URL: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/05/sextortion1-1.pdf>.
40. Patchin J. W., Hinduja S. Sextortion Among Adolescents: Results from a National Survey of U.S. Youth. *Sexual Abuse*. 2020. Vol. 32, No. 1. P. 30–54. <https://doi.org/10.1177/1079063218800469>.
41. Reyes E., Kalwani N., Mendes K. Sextortion. The SAGE Encyclopedia of Education and Gender. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications, 2025. Vol. 2. P. 649–653. <https://doi.org/10.4135/9781071926697.n214>.
42. Stopping the Abuse of Power through Sexual Exploitation: Naming, Shaming, and Ending Sextortion. Washington, DC : International Association of Women Judges, 2012. 46 p. UNODC. URL: https://www.unodc.org/res/ji/import/guide/naming_shaming_ending_sextortion/naming_shaming_ending_sextortion.pdf.
43. Henry N., Beard G. Image-Based Sexual Abuse Perpetration: A Scoping Review. *Trauma, Violence, & Abuse*. 2024. Vol. 25, No. 5. P. 3981–3998. <https://doi.org/10.1177/15248380241266137>.
44. McGlynn C., Rackley E. Image-Based Sexual Abuse. *Oxford Journal of Legal Studies*. 2017. Vol. 37, No. 3. P. 534–561. <https://doi.org/10.1093/ojls/gqw033>.

45. Wolak J., Finkelhor D., Walsh W., Treitman L. Sextortion of Minors: Characteristics and Dynamics. *Journal of Adolescent Health*. 2018. Vol. 62, No. 1. P. 72–79. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2017.08.014>.
46. Gámez-Guadix M., Mateos-Pérez E., Wachs S., Wright M., Martínez J., Incera D. Assessing Image-Based Sexual Abuse: Measurement, Prevalence, and Temporal Stability of Sextortion and Nonconsensual Sexting (“Revenge Porn”) among Adolescents. *Journal of Adolescence*. 2022. Vol. 94, No. 5. P. 789–799. <https://doi.org/10.1002/jad.12064>.
47. Alldridge P. “Attempted Murder of the Soul”: Blackmail, Privacy and Secrets. *Oxford Journal of Legal Studies*. 1993. Vol. 13, No. 3. P. 368–387. <https://doi.org/10.1093/ojls/13.3.368>.
48. Berman M. N. Blackmail. The Oxford Handbook of Philosophy of Criminal Law / eds. J. Deigh, D. Dolinko. New York : Oxford University Press, 2011. P. 37–106. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195314854.003.0003>.
49. Al-Saggaf Y. An Exploratory Study of Attitudes Towards Privacy in Social Media and the Threat of Blackmail: The Views of a Group of Saudi Women. *The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries*. 2016. Vol. 75, No. 1. P. 1–16. <https://doi.org/10.1002/j.1681-4835.2016.tb00549.x>.
50. Berman M. N. The Evidentiary Theory of Blackmail: Taking Motives Seriously. *The University of Chicago Law Review*. 1998. Vol. 65, No. 3. P. 795–878. <https://doi.org/10.2307/1600300>.
51. Block W. The Crime of Blackmail: A Libertarian Critique. *Criminal Justice Ethics*. 1999. Vol. 18, No. 2. P. 3–10. <https://doi.org/10.1080/0731129X.1999.9992070>.
52. El Hajj S. Narrating Sexual Blackmail in Lebanon: A Present-Day Pathography. *Life Writing*. 2023. Vol. 20, No. 4. P. 659–671. <https://doi.org/10.1080/14484528.2023.2259156>.
53. Shavell S. An Economic Analysis of Threats and Their Illegality: Blackmail, Extortion, and Robbery. *University of Pennsylvania Law Review*. 1993. Vol. 141, No. 5. P. 1877–1903. <https://doi.org/10.2307/3312577>.
54. Westen P. Why the Paradox of Blackmail Is So Hard to Resolve. *Ohio State Journal of Criminal Law*. 2012. Vol. 9, No. 2. P. 585–636. SSRN. URL: <https://ssrn.com/abstract=2078510>.
55. Ставрева М. По някои въпроси, свързани с наказателноправната защита на личния живот. *De Jure*. 2020. Т. 11, бр. 1. С. 71–79. <https://doi.org/10.54664/FDQI4583>.
56. Baker C. N. Sexual Extortion: Criminalizing Quid Pro Quo Sexual Harassment. *Law & Inequality: A Journal of Theory and Practice*. 1994. Vol. 13, No. 1. P. 213–251. <https://doi.org/10.24926/25730037.426>.
57. Aja-Eke D., Gillanders R., Ouedraogo I., Maiga W. H. E. Sextortion and Corruption. *Applied Economics Letters*. 2025. Vol. 32, No. 6. P. 830–834. <https://doi.org/10.1080/13504851.2023.2289894>.
58. Bragagnolo W., Lezama Y. Sextortion in Sport: An Applied Ethics Approach to Misconduct. *Movimento*. 2024. Vol. 30. Article e30057. P. 1–23. <https://doi.org/10.22456/1982-8918.143277>.
59. De Paolis R. La sottile linea rossa tra corruzione e abuso sessuale: il fenomeno della sextortion. *Archivio penale*. 2024. No. 2. P. 1–43. URL: <https://archiviopenale.it/la-sottile-linea-rossa-tra-corruzione-e-abuso-sessuale-il-fenomeno-della-sextortion/articoli/46739>.

60. France G. Criminalising Sextortion: Challenges and Alternatives : Transparency International Anti-Corruption Helpdesk Answer. Berlin : Transparency International, 2022. 18 p. *Transparency International Knowledge Hub*. URL: <https://knowledgehub.transparency.org/helpdesk/criminalising-sex extortion-challenges-and-alternatives> (дата звернення: 12.10.2024).
61. Eldén Å., Calvo D., Bjarnegård E., Lundgren S., Jonsson S. Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence : EBA Report 2020:06. Sweden : The Expert Group for Aid Studies, 2020. 134 p. *Expertgruppen för biståndsanalys (EBA)*. URL: https://eba.se/app/uploads/2020/11/Sextortion_webb.pdf.
62. Bjarnegård E., Calvo D., Eldén Å., Lundgren S. What Is Sexual Corruption? The Challenges of Raising Awareness and Legislating in the Absence of Recognition. *Forum on Crime and Society*. 2025. Vol. 11. P. 1–17. *United Nations Office on Drugs and Crime*. URL: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Forum/Forum_2025/ForumCrimeSociety_Vol11_Chapter1.pdf.
63. Lundgren S., Eldén Å., Calvo D., Bjarnegård E. Sextortion: Linking Sexual Violence and Corruption in a Nordic Context. Re-Imagining Sexual Harassment: Perspectives from the Nordic Region / eds. M. Lundqvist, A. Simonsson, K. Widegren. Bristol : Policy Press, 2023. P. 129–152. <https://doi.org/10.51952/9781447366546.ch010>.
64. De Paolis R. Corruption, Sextortion, Gender-Based Violence: Open Challenges for the European Union in Harmonising Substantive Criminal Rules. *New Journal of European Criminal Law*. 2025. Vol. 16, No. 1. P. 3–30. <https://doi.org/10.1177/20322844241293634>.
65. Risteska M., Trajanovska L. Sexual Extortion as an Act of Corruption: Legal and Institutional Response. Skopje : OSCE Mission to Skopje, 2021. 56 p. *Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE)*. URL: https://cdn.osce.org/sites/default/files/f/documents/7/d/516081_0.pdf.
66. The Time Is Now: Addressing the Gender Dimensions of Corruption. Vienna : United Nations Office on Drugs and Crime, 2020. 181 p. *United Nations Office on Drugs and Crime*. URL: [https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2020/THE TIME IS NOW 2020 12 08.pdf](https://www.unodc.org/documents/corruption/Publications/2020/THE_TIME_IS_NOW_2020_12_08.pdf).
67. Hladky V. V. Criminometric Analysis of Corruption Permissiveness and Conditions of Pricing in Corrupt Services. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2019. Vol. 26, No. 2. P. 22–34. <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2019-26-2-22>.
68. Olaigbe T. A., Fagbenro D. A. Fighting Female Sexual Harassment in Nigerian Tertiary Institutions. *Journal of International Cooperation and Development*. 2021. Vol. 4, No. 1. P. 103–116. <https://doi.org/10.36941/jicd-2021-0006>.
69. Wang Y., Xie J. Criminal Law Reflections on Sexual Bribery [性贿赂的刑法学思考]. *Political Science and Law*. 2009. No. 4. P. 115–119. *Shanghai Municipal Education Commission*. URL: <http://dianda.cqvip.com/Qikan/Article/Detail?id=29959615>.

Viacheslav HLADKY

(Varna Free University "Chernorizets Hrabar")

The Concept of Sexual Corruption

This article develops a doctrinal concept of sexual corruption as a derivative form of corrupt interaction with a distinct structure suitable for criminal-law analysis, and distinguishes it from sextortion, which, in its literal and etymologically determined sense, denotes an information-based form of sexual blackmail. The analysis proceeds from the premise that the broad and heterogeneous use of the concept of corruption creates both a risk of unjustifiably subsuming diverse sexualised wrongs within its scope and a risk of unduly reducing corruption to pecuniary bribery. Sexually significant conduct may perform different functions: it may constitute the content of unwanted conduct, form the subject matter of a demand, serve as a resource in a blackmail threat, or amount to a sexually significant unlawful advantage in a corrupt exchange. It is the latter function that determines the corrupt character of the phenomenon under examination. The analysis further shows that sextortion, understood as information-based sexual blackmail, is characterised by a threat to disclose intimate materials or information intended to subordinate the victim's will and compel conduct dictated by the perpetrator. Equating sextortion with sexual corruption is therefore methodologically unsound, since the two phenomena differ, at a minimum, in the source of unlawful influence, the function of the sexual component, the mechanism of the wrongdoing, and the purpose underlying the victim's conduct. In sexual corruption, the source of influence lies in power, influence, or an institutionally controlled resource, whereas the sexually significant unlawful advantage functions as the counter-performance for a distinct institutionally significant benefit, decision, advantage, protection, or the improper non-application of a measure that ought lawfully to be applied. The retention, continuation, or restoration of access falls within this model only where it requires a fresh and independent institutional decision and is not unconditionally guaranteed to the person concerned. The article justifies the use of the concept of a 'sexually significant unlawful advantage' rather than the expression 'sexual service', since the former does not presuppose voluntariness, equivalence, or the commercial character of the conduct of a person in a position of dependence. Sexual corruption is defined as a derivative form of corrupt interaction in which a sexually significant unlawful advantage functions as the counter-performance for a distinct institutionally significant benefit, advantage, decision, act, omission, or improper immunity that the other party controls directly or is able to secure through influence. The factual co-occurrence of sexual corruption and sextortion within a single episode does not establish a genus-species relationship between them.

Keywords: corrupt exchange, information-based sexual blackmail, institutionally significant benefit, sextortion, sexual corruption, sexually significant unlawful advantage.

Надійшла до редакції 05.07.2026
Прийнята до друку 03.08.2026

Опублікована онлайн 04.08.2026
Опублікована 30.08.2026

Декларації

Фінансування. Дослідження виконано без зовнішнього фінансування.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки цієї статті використано інструменти штучного інтелекту (*ChatGPT*) для перевірки української граматики та мовного редагування. Остаточний зміст, аргументація, перевірка джерел і відповідальність за текст належать автору.